

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY ŚRÓDROCZNE I ROCZNE Z GEOGRAFII
W KLASIE VII PUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 10 IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W OPOLU
OPARTE NA PROGRAMIE NAUCZANIA GEOGRAFII W SZKOLE PODSTAWOWEJ – PLANETA NOWA
AUTORSTWA EWY MARII TUZ I BARBARY DZIEDZIC - dostosowano do nowej podstawy programowej**

Wymagania na poszczególne oceny / % opanowania wiadomości i umiejętności.				
I	II	III	IV	V
ocena dopuszczający /35% do 49%	ocena dostateczny / 50% do 69% (I+II)	ocena dobry / 70% do 79% (I+II+III)	ocena bardzo dobry / 80% do 90% (I+II+III+IV)	ocena celujący / 91% do 100% (I+II+III+IV+V)
1. Środowisko przyrodnicze Polski				
Uczeń: - wskazuje położenie Polski na mapie i podaje cechy jej położenia w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej - podaje całkowitą powierzchnię Polski - wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie, wymienia ich stolice - omawia i wskazuje na mapie przebieg granic Polski (w tym morskich wód wewnętrznych) - wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski - wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen, rzeźba polodowcowa (glacialna)</i> - wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski i wskazuje obszary występowania - wymienia górskie formy polodowcowe - wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie - wymienia krainy geograficzne w obrębie pasów posługując się mapą - wymienia i wskazuje na mapie najwyżej i najniżej położone miejsce w Polsce (nazwa i metry) - wymienia główne rodzaje skał i podaje przykłady - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie</i>	Uczeń: - omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej - opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy - odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy - wskazuje miejsca będące skrajnymi punktami Polski - podaje z jakim państwem Polska ma najdłuższą granicę a z jakim najkrótszą - omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski - omawia proces powstawania gór - wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce - omawia zlodowacenia na obszarze Polski, wskazuje na mapie przebieg granicy zlodowaceń - opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe i rozpoznaje je - wymienia największe krainy geograficzne Polski i wskazuje je na mapie - porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy - dokonuje podziału surowców mineralnych ze względu na ich wykorzystanie i podaje przykłady	Uczeń: - oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski - opisuje dzieje Ziemi - na podstawie tablicy stratygraficznej wymienia ery i okresy w dziejach Ziemi - wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny - opisuje cechy różnych typów genetycznych gór - opisuje góry fałdowe zrębowe i wulkaniczne w Polsce - przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata - charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski - omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski - opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej w Polsce - omawia warunki klimatyczne w Europie - charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce - omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce - analizuje zróżnicowanie klimatyczne Polski na podstawie klimatogramów	Uczeń: - rozdziela konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski - omawia na podstawie map geologicznych położenie obszaru Polski na tle struktur geologicznych Europy - charakteryzuje jednostki geologiczne Polski - wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze - przedstawia proces powstawania lodowców - wymienia różnice między krajobrazem powstałym w wyniku działalności lądolodu a krajobrazem utworzonym w wyniku działalności lodowca górskiego - wskazuje pasowość rzeźby terenu Polski - przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski - rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski - podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce i omawia ich znaczenie - opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające do Polski - opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce	Uczeń: - wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy - wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych i zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski - wskazuje na mapie krainy geograficzne Polski inne niż określone w wymaganiach na ocenę 3 - opisuje wpływ wydobywania surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze - wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę - wyszukuje i prezentuje informacje z zakresu prognozowania pogody - ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce - wskazuje na mapie rzeki i jeziora Polski inne niż określone w wymaganiach koniecznych na ocenę 3 - omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce - omawia skutki zanieczyszczenia wód

<i>atmosferyczne, niż i wyż baryczny</i> •wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego •podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski •wymienia elementy klimatu •wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowa temperatura powietrza</i> •wymienia czynniki, które warunkują różnicowanie temperatury powietrza i wielkość, określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów <i>przepływ, źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejkowate</i> •wskazuje na mapie główne rzeki Polski oraz najgłębsze i największe jezioro Polski •wymienia typy ujść rzecznych i typy jezior •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> •wymienia przyczyny powodzi w Polsce i sposoby ochrony przed nimi •określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego i jego połączenie z wodami oceanicznymi •wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy, cieśniny, zalewy, półwyspy, mierzeje •omawia linię brzegową Bałtyku •podaje główne cechy fizyczne Bałtyku •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe, żyzność gleby</i> •wymienia typy gleb w Polsce oraz określa ich żyzność •wymienia czynniki glebotwórcze •wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> •wymienia funkcje oraz różne rodzaje lasów w Polsce i rozróżnia je •wskazuje parki narodowe na mapie Polski	•wymienia czynniki kształtujące klimat w Polsce •podaje cechy klimatu Polski •omawia zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego na obszarze Polski na podstawie mapy tematycznej •rozpoznaje typy ujść rzecznych i je omawia •nazywa i wskazuje na mapie główne dorzecza i zlewiska w Polsce •wskazuje na mapie najważniejsze lewobrzeżne i prawobrzeżne dopływy Odry i Wisły •opisuje zjawisko powodzi •wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią •wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych •omawia wielkość i głębokość Bałtyku oraz jego rzeźbę dna •charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata •opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku •wymienia nazwy państw położonych nad Morzem Bałtyckim i wskazuje je na mapie •wymienia i wskazuje na mapie największe rzeki niosące wody do Bałtyku •opisuje wybrane typy gleb w Polsce •przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie poszczególnych typów gleb, wymienia nazwy gleb dominujących •omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce •podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu •charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce	•wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce •wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry •opisuje cechy oraz walory Wisły i Odry •wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce •omawia rolę sztucznych zbiorników wodnych w Polsce w systemie ochrony przeciwpowodziowej •charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku •omawia powstawanie gleby •wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych •omawia przyrodnicze i gospodarcze funkcje lasów •wyjaśnia różnice między poszczególnymi formami ochrony przyrody •ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego	•wyszukuje i prezentuje informacje dotyczące zmian klimatu Polski •omawia ważniejsze typy jezior w Polsce •przedstawia metod ochrony przeciwpowodziowej •omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki •omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku •wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego •omawia procesy i czynniki glebotwórcze •opisuje typy lasów w Polsce i ich skład gatunkowy •opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski	Morza Bałtyckiego •ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce •podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego •planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
---	--	---	--	---

2. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
- wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską i ich stolice oraz wskazuje je na mapie - wymienia jednostki administracyjne Polski - wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż i niż demograficzny</i> - wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> - odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych - wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> - wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> - wymienia przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych - odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski - wymienia główne skupiska Polonii - odczytuje z wykresów kołowych strukturę narodowościową ludności - wymienia mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce i wskazuje na mapie obszary przez nich zamieszkałe - wymienia wyznania religijne istniejące w Polsce	- wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich - prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej, omawia ich przyczyny - omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 - omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce - zna strukturę płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce - omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw - wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku - omawia przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce wyjaśnia przyczyny zróżnicowania - określa kierunki napływu imigrantów do Polski oraz przyczyny - wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności i gminy o dużym spadku liczby ludności - wyjaśnia dlaczego Polska jest krajem niemal jednolitym narodowościowo i wyznaniowo - charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce - podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce, wie kiedy w Polsce założono najwięcej miast - wymienia typy zespołów miejskich w Polsce, podaje ich przykłady i wskazuje je na mapie - wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną	- omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. i na początku XXI w. - wymienia organy władzy samorządowej w gminach i powiatach - oblicza współczynnik przyrostu naturalnego - omawia przyrost naturalny w Europie - omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce - charakteryzuje strukturę płci i wieku ludności Polski na podstawie piramidy płci i wieku i porównuje udział poszczególnych grup - podaje przyczyny starzenia się społeczeństwa - oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski - opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce i podaje wartość średniej gęstości zaludnienia - omawia przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków - porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy - analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego - przedstawia strukturę wyznaniową Polaków i wskazuje na mapie obszary skupisk - określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach - określa różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce i w wybranych państwach europejskich na podstawie danych statystycznych - charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce - omawia przyczyny rozwoju miast	- omawia podział administracyjny Polski - podaje nazwy województw i ich stolic i wskazuje je na mapie - omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy - analizuje piramidę płci i wieku ludności Polski - omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski - oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce - charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych i zagranicznych w Polsce - wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich - omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce - omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach - analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych - omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji - omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy - określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich, podaje przyczyny i skutki	- analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski - analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego - analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce - przedstawia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie - ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich - omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Polsce - wskazuje przykłady wpływu mniejszości narodowych i etnicznych na kulturę różnorodność i krótko je opisuje - omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej - identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich

• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia</i> • zna sektory gospodarki i wie w jakim zatrudnionych jest najwięcej a w jakim najmniej • odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki i porównuje zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce w XX i XXI w na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> • wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie • wymienia funkcje miast i podaje przykłady miast o różnych funkcjach • odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast	• omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich	• w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • omawia zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy		
---	---	--	--	--

3. Rolnictwo i przemysł Polski

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
• wymienia funkcje rolnictwa • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia czynniki sprzyjające i niesprzyjające rozwojowi rolnictwa w Polsce • wskazuje na mapie regiony rolnicze w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i> • wymienia główne uprawy w Polsce, wie jakiego zboża uprawia się najwięcej • wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i> • wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce, wie pogłowie	• opisuje warunki przyrodnicze (wszystkie) i pozaprzyrodnicze (poza tymi, które są wymienione w poziomie ponadpodstawowym) rozwoju rolnictwa w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce • omawia rozmieszczenie głównych upraw w Polsce • rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce	• przedstawia rolę rolnictwa w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy • podaje przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia roślin uprawnych • podaje przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce • wyjaśnia dlaczego w Polsce występuje przewaga pogłowia trzody chlewnej nad pogłowiem bydła • przedstawia rolę przemysłu w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju	• omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • wyjaśnia wpływ wykształcenia rolników na proces unowocześniania produkcji rolnej • porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej	• przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • ocenia jakość żywności produkowanej w Polsce i wskazuje jej zalety oraz wady • omawia zmiany pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny • wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ zmian gospodarczych w Polsce po 1989 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju • analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ

których zwierząt jest największe • wskazuje na mapie regiony chowu zwierząt gospodarskich •wymienia funkcje przemysłu •dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy, wie do której sekcji należy dany dział przemysłu •wymienia działy dobrze rozwijającego się przemysłu przetwórczego •wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej •wymienia odnawialne i nieodnawialne źródła energii •wymienia typy elektrowni •wymienia i wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce •podaje przyczyny dużego udziału elektrowni ciepłych w strukturze produkcji energii elektrycznej •wymienia główne źródła energii w Polsce	•prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce •wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce •omawia cechy polskiego przemysłu •wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski •omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem na przykładzie konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej •lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłne, wodne i niekonwencjonalne • opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych •podaje cechę charakterystyczną poszczególnych elektrowni nieodnawialnych i odnawialnych •podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim a geotermalnej w Łódzkim	•opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce •omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem •prezentuje strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy •ocenia wpływ produkcji energii elektrycznej wg poszczególnych źródeł energii na środowisko przyrodnicze •wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim •analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkim i Pomorskiem	•omawia zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce •wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii	na rozwój energetyki
--	---	--	---	----------------------

4. Usługi w Polsce

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
•podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce, •wyjaśnia znaczenie terminów <i>usługi, komunikacja, łączność, transport</i> •wyróżnia rodzaje transportu i łączności w Polsce •wyróżnia rodzaje transportu przesyłowego •wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze, wymienia najważniejsze połączenia promowe •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> •wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> •wymienia cele i rodzaje wyjazdów turystycznych	•omawia różnorodność usług w Polsce •omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce i na podstawie map omawia gęstość dróg kołowych w Polsce •omawia na podstawie map tematycznych gęstość sieci kolejowej w Polsce •omawia transport wodny i stan morskiej floty w Polsce •wymienia nazwy głównych szlaków transportu śródlądowego i wskazuje je na mapie Polski •omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski •omawia rodzaje transportu przesyłowego w Polsce •wymienia wady i zalety różnych rodzajów transportu •omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych •wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg	•przedstawia rolę usług w rozwoju społeczno - gospodarczym kraju •charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków •podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce •omawia wpływ różnych rodzajów transportu na jakość życia mieszkańców •zna trzy główne autostrady w Polsce i ich przebieg •wyjaśnia wpływ transportu morskiego na rozwój innych działów gospodarki •charakteryzuje bilans handlu zagranicznego Polski i oblicza saldo bilansu handlu zagranicznego •charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski •wskazuje na mapie położenie głównych	•prezentuje problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego •omawia wpływ różnych rodzajów transportu na gospodarkę kraju •wyjaśnia jak różne rodzaje transportu wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Trójmiasta •ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki •analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy •ocenia atrakcyjność turystyczną regionów Polski i wskazuje na mapie obiekty turystyczne stanowiące największą atrakcję danego regionu •opisuje wybrane polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> tj: <i>Stare Miasto w Krakowie, Stare Miasto w Warszawie, Stare Miasto w Zamościu, Zamek krzyżacki w Malborku, Auschwitz-</i>	•identyfikuje związki między transportem a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych w najbliższej okolicy •podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany jakie zaszły w geograficznych kierunkach wymiany m/n •ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy •opisuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> nie określone w wymaganiach na ocenę 5

•podaje przykłady walorów przyrodniczych i kulturowych •wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie •wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski • rozpoznaje na fotografiach wybrane atrakcje turystyczne Bałtyku i Małopolski	autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych •wymienia towary importowe i eksportowe, które dominują w polskim handlu zagranicznym •wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego •omawia czynniki rozwoju turystyki •wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie	atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski	<i>Birkenau, Puszcę Białowieską.</i> •wyjaśnia znaczenie turystyki dla gospodarki kraju •analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie •opisuje i określa wpływ walorów przyrodniczych na wybrzeżach Morza Bałtyckiego oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach	
--	---	--	---	--

5. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
•wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> •wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski •wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony •podaje wielkość województwa opolskiego i porównuje z innymi województwami •wymienia województwa sąsiadujące z województwem opolskim i wskazuje je na mapie •wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu •wymienia najważniejsze cechy gospodarcze regionu •charakteryzuje mieszkańców regionu •wymienia walory turystyczne województwa opolskiego – trzy najbardziej znane budowle, dwa parki krajobrazowe •wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> •wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny •przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie •wymienia walory przyrodnicze, turystyczne małej ojczyzny •wymienia najważniejsze cechy gospodarcze i charakteryzuje mieszkańców	•podaje główne cechy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie map tematycznych (skały, gleby roślinność, klimat, dziedzictwo przyrodnicze) •wymienia krainy geograficzne, rzeki, jeziora, kanały w województwie i wskazuje je na mapie •wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych •określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym •rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności •wymienia dzielnice sąsiadujące z dzielnicą w obszarze której znajduje się szkoła do której uczęszcza •wymienia dzielnice lub gminy sąsiadujące z obszarem w którym mieszka	•omawia cechy ukształtowania powierzchni •wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie •analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu •prezentuje główne cechy gospodarki regionu •rozpoznaje po opisie, rozpoznaje zdjęcia i umieszcza na mapie TOP 10 województwa opolskiego: Kościół pw. św Anny w Oleśnie Zamek Piastów Śląskich w Brzegu Twierdę i miasto Nysa Zamek w Mosznej Paczków – polskie Carcassonne Górę św. Anny – sanktuarium i park Most wiszący w Ozimku Park Nauki i Rozrywki - JURAPARK Krasiejów Opole - stolicę polskiej piosenki Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu •opisuje walory przyrodnicze i turystyczne małej ojczyzny •omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł	•porównuje ukształtowanie powierzchni województwa z ukształtowaniem powierzchni kraju •porównuje gospodarkę województwa opolskiego z krajem na podstawie danych statystycznych •opisuje najbardziej znane budowle (zamki) Moszna, Brzeg i występujące w województwie najstarsze parki krajobrazowe (Park Góra św. Anny, Park Góry Opawskie) •przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu •prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej	•projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie •wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego •wymienia powiaty w województwie opolskim i ich stolice i wskazuje je na mapie •planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie •projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności •podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej

Zmodyfikowała Teresa Budny- 01.09.2026r.